



ทำอย่างไร ให้ได้ลูกทุกปี ?

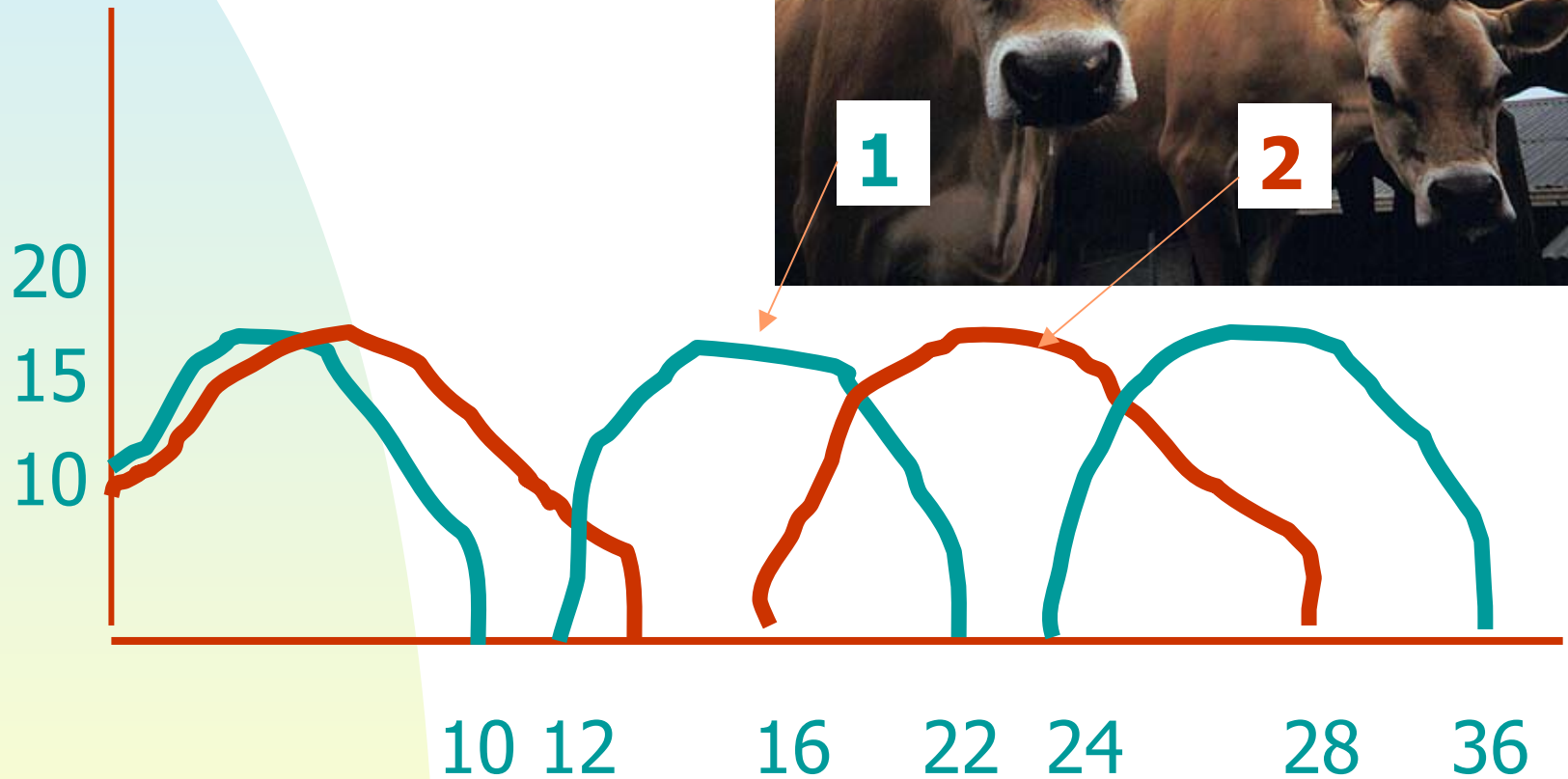
สุรัชย์ สุวรรณลี คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

[Jump to first page](#)

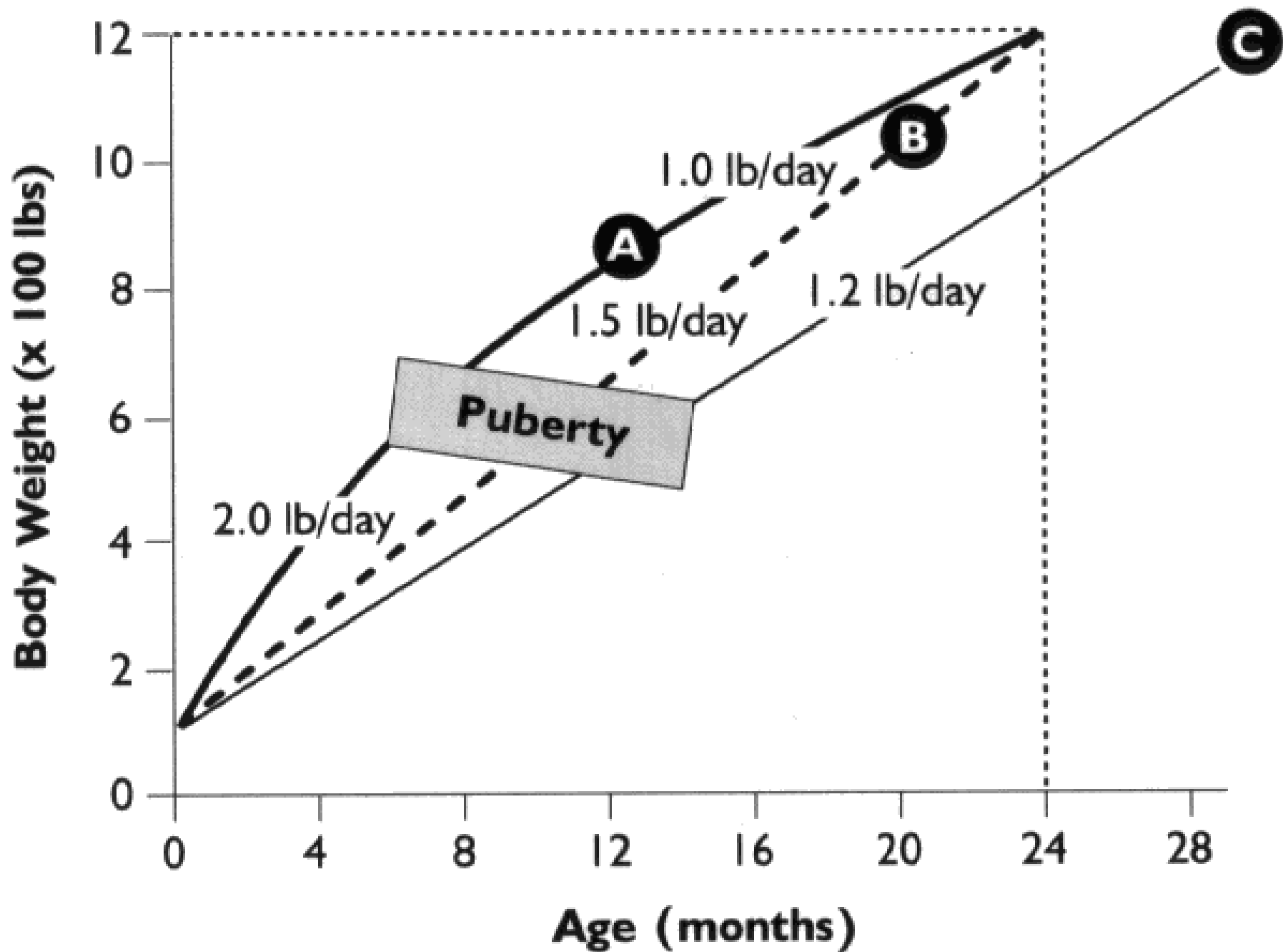


อิทธิพลของการให้ลูกต่อผลผลิตนม

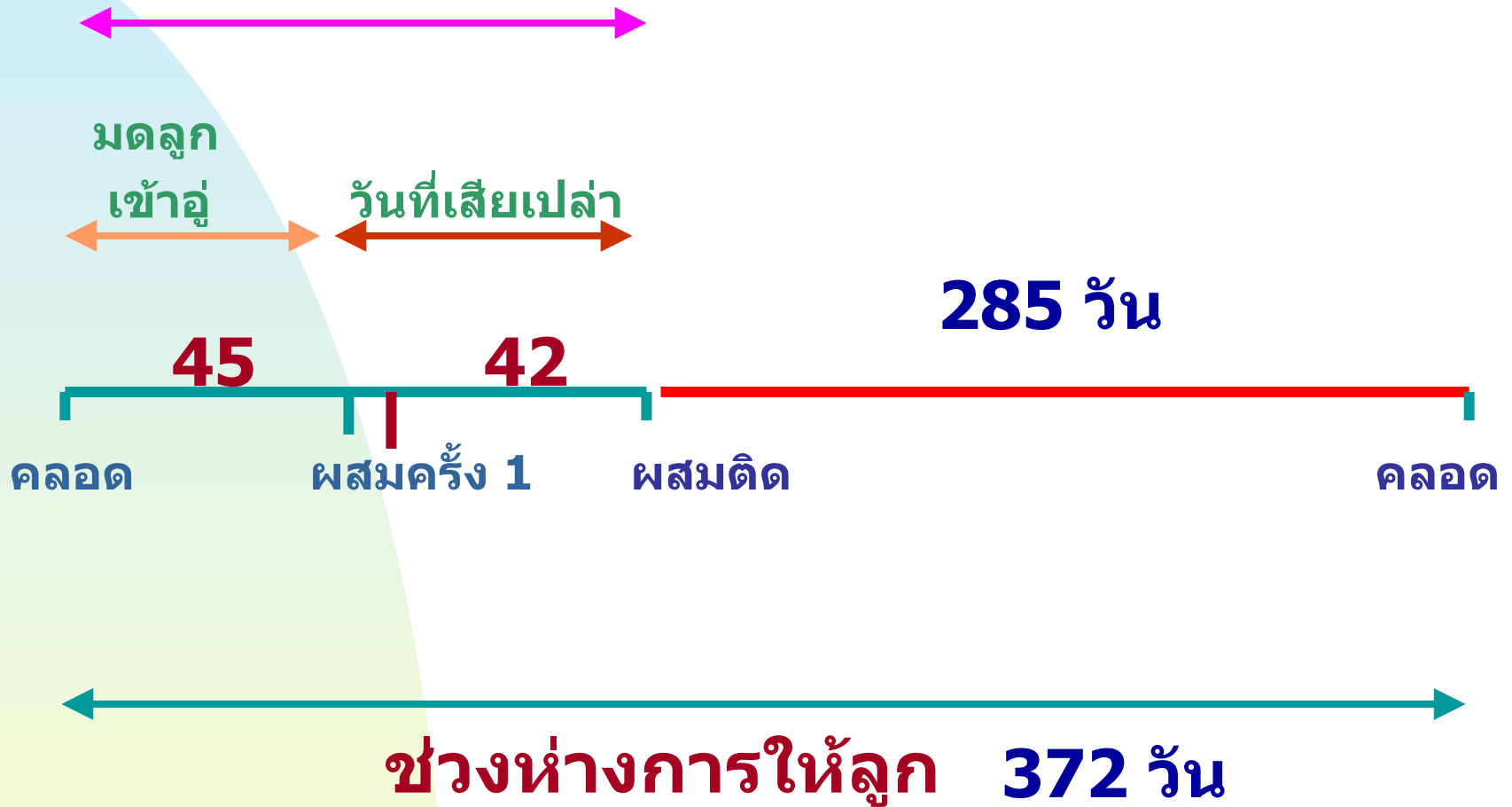
ปริมาณนม (กก)



จำนวนเดือนในรอบ 3 ปี



87 วัน วันท่องเที่ยว



เป้าหมายการผสมพันธุ์

"ผสมติดหลังคลอดให้เร็วที่สุด"



สาเหตุที่ทำให้ช่วงท้องว่างยาวนาน

- **โคไม่แสดงสัดหลังคลอด** (ความผิดปกติใน
ขบวนการสร้างไข่)
- **โคแสดงสัดแต่ผสมติดยาก** (ความล้มเหลวใน
การปฏิสนธิ, การฝังตัวและการตายของตัวอ่อน
ระยะต้น)



ปัจจัยที่มีผลต่อการผสมติด

1. แม่โค

- * **อายุ** : โคสาวผสมติดง่ายกว่าแม่โคที่อายุมาก
- * **โรคพยาธิ**: พยาธิภายในทำให้การเจริญเติบโตหยุดชะงักหรือผอม ซึ่งมีผลต่อการพัฒนาระบบสืบพันธุ์หรือความสมดุลของฮอร์โมนเพศ และโรคบางอย่างมีผลโดยตรงต่อระบบสืบพันธุ์ เช่น **IBR/IPV** , การติดเชื้อของมดลูกหรือท่อนำไข่
- * **สภาพก่อนคลอด,ขณะคลอด, หลังคลอด**
- * **ปริมาณนม, จำนวนครั้งการรีดนม/วัน**



ปัจจัยที่มีผลต่อการผสมติด

2. คุณภาพน้ำเชื้อ

- * การเคลื่อนที่ไปข้างหน้า
- * ความผิดปกติของตัวอสุจิ

3. เจ้าน้ำที่ผสมเทียม

- ☞ ความแม่นยำของการตรวจคัด
- ☞ การผสมเทียม : ความสะอาด นุ่มนวล
การเตรียมน้ำเชื้อ



intact acrosome

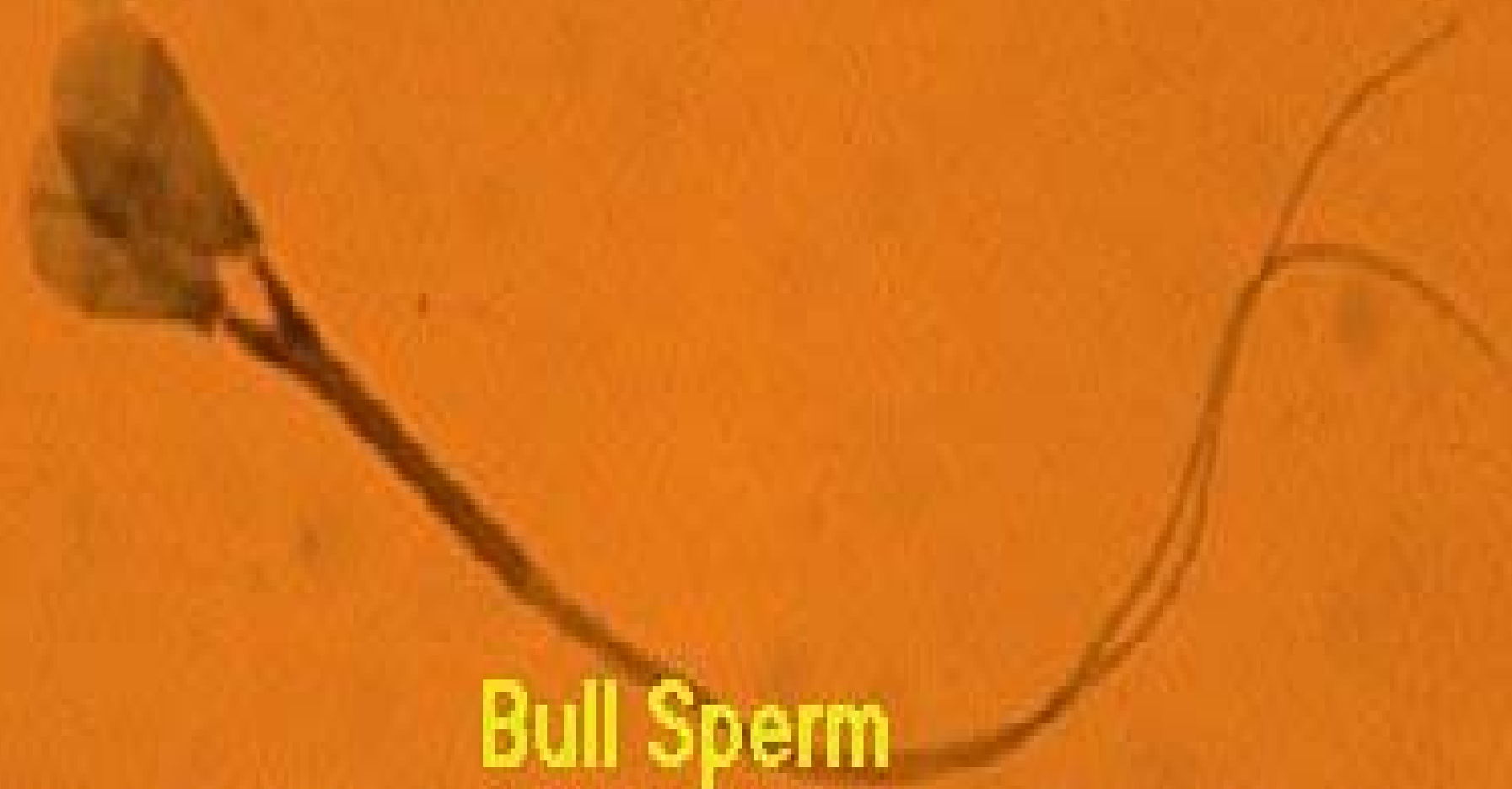
Acrosome Reaction (Bovine Sperm)

missing acrosome

acrosome reaction



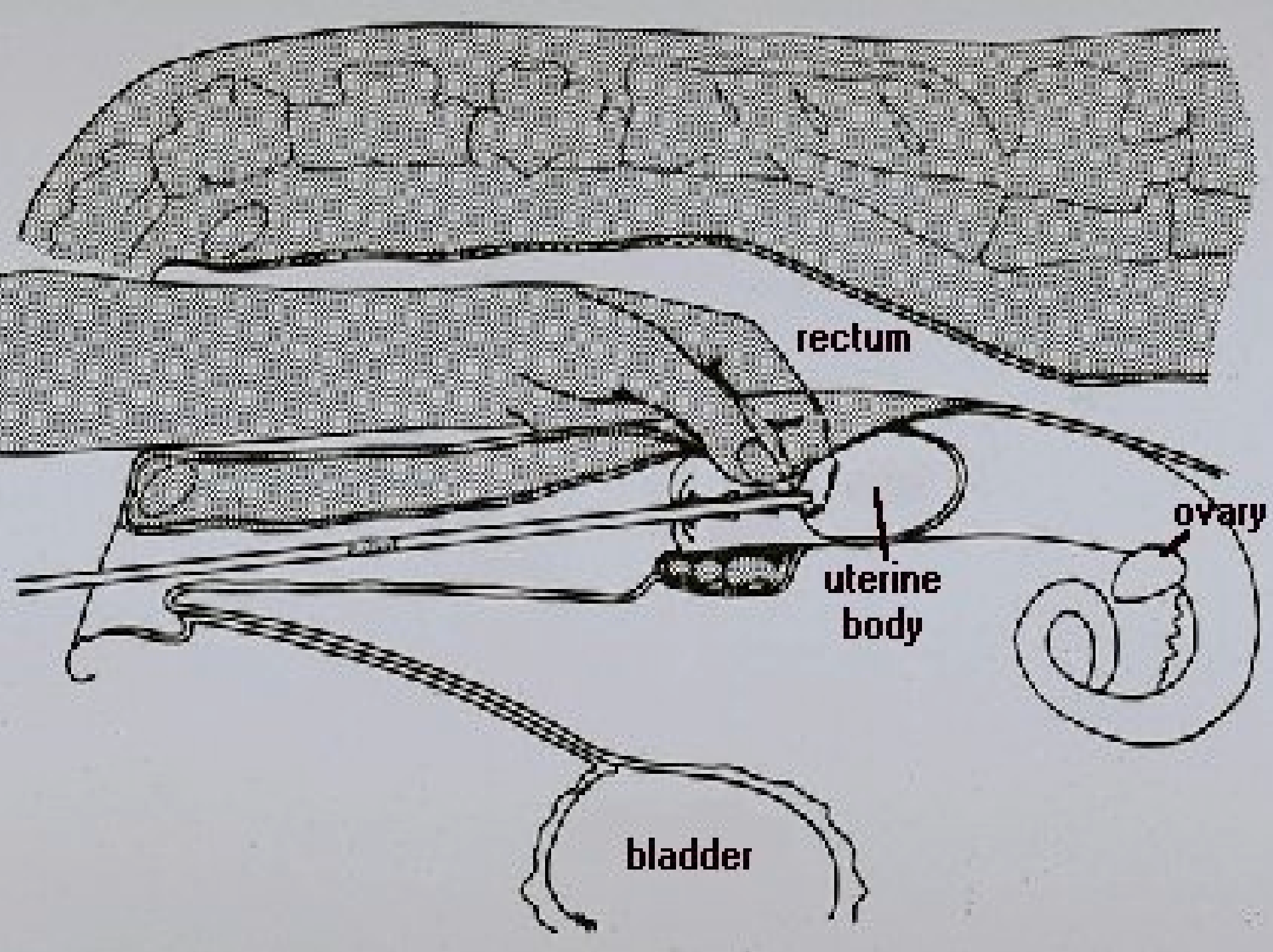




Bull Sperm

Double Head, Neck, and Flagellum

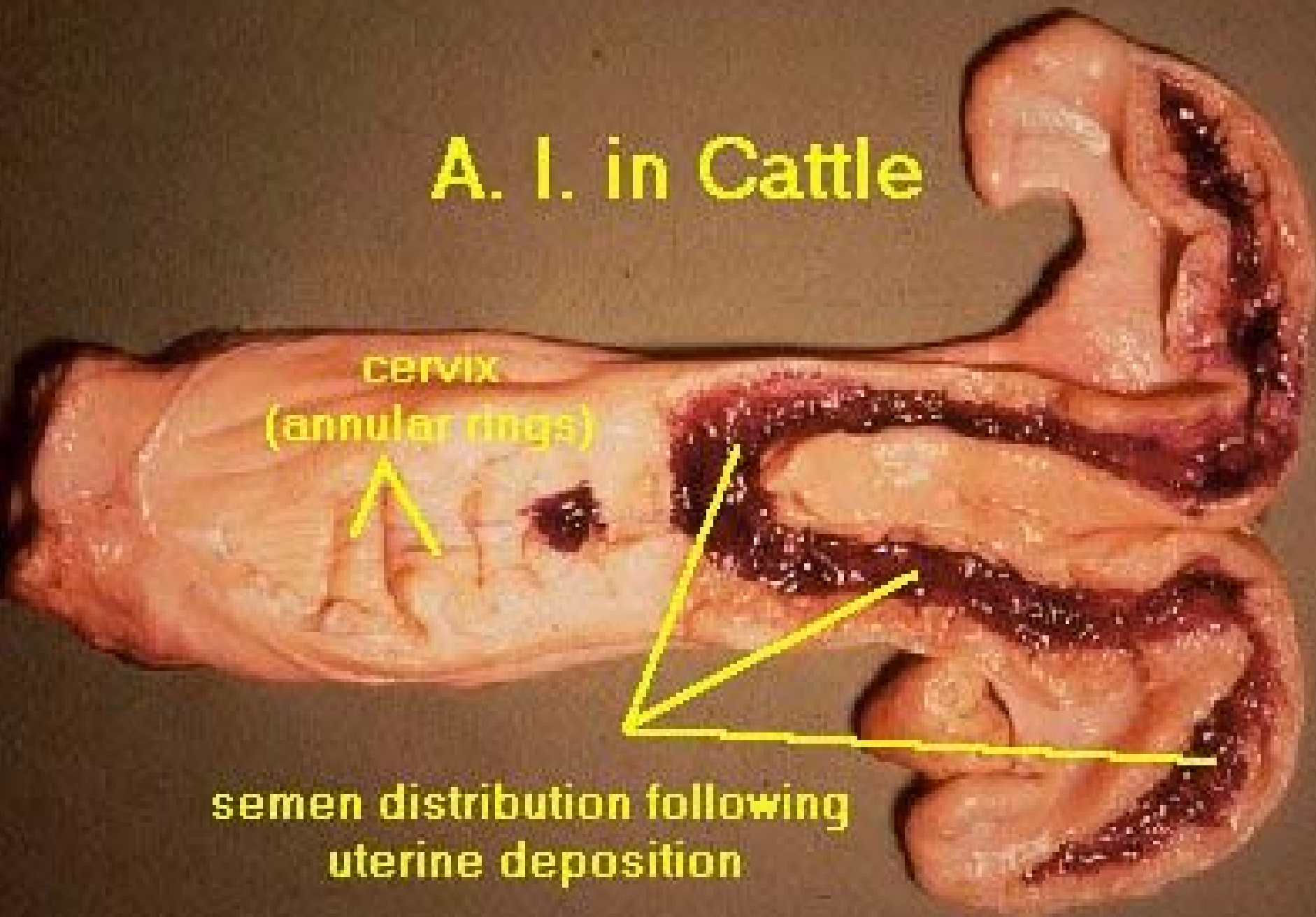




A. I. in Cattle

cervix
(annular rings)

semen distribution following
uterine deposition

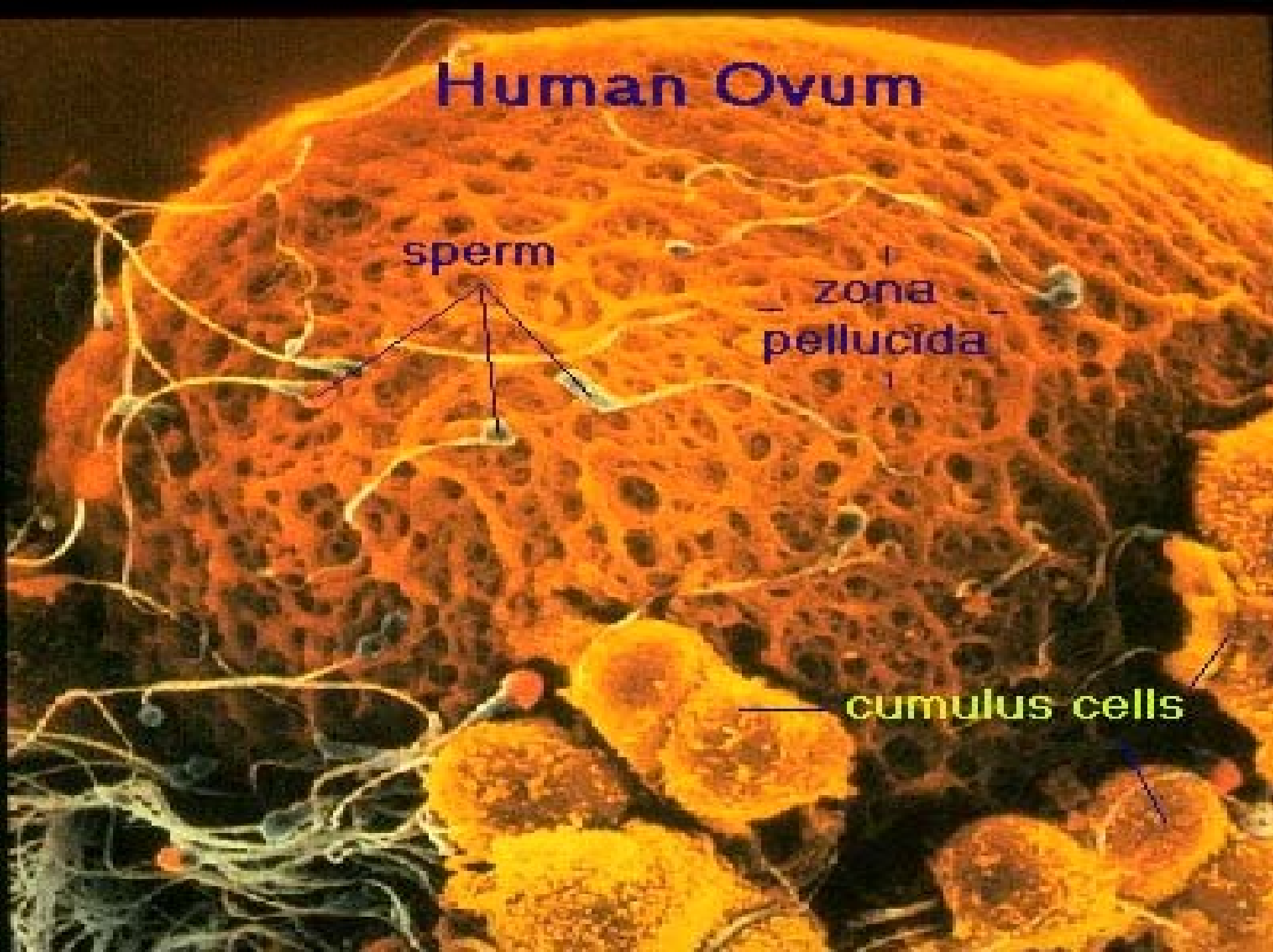


Human Ovum

sperm

zona
pellucida

cumulus cells





2-Cell Embryo (human)

— oviduct —

— blastomeres

— zona
pellucida



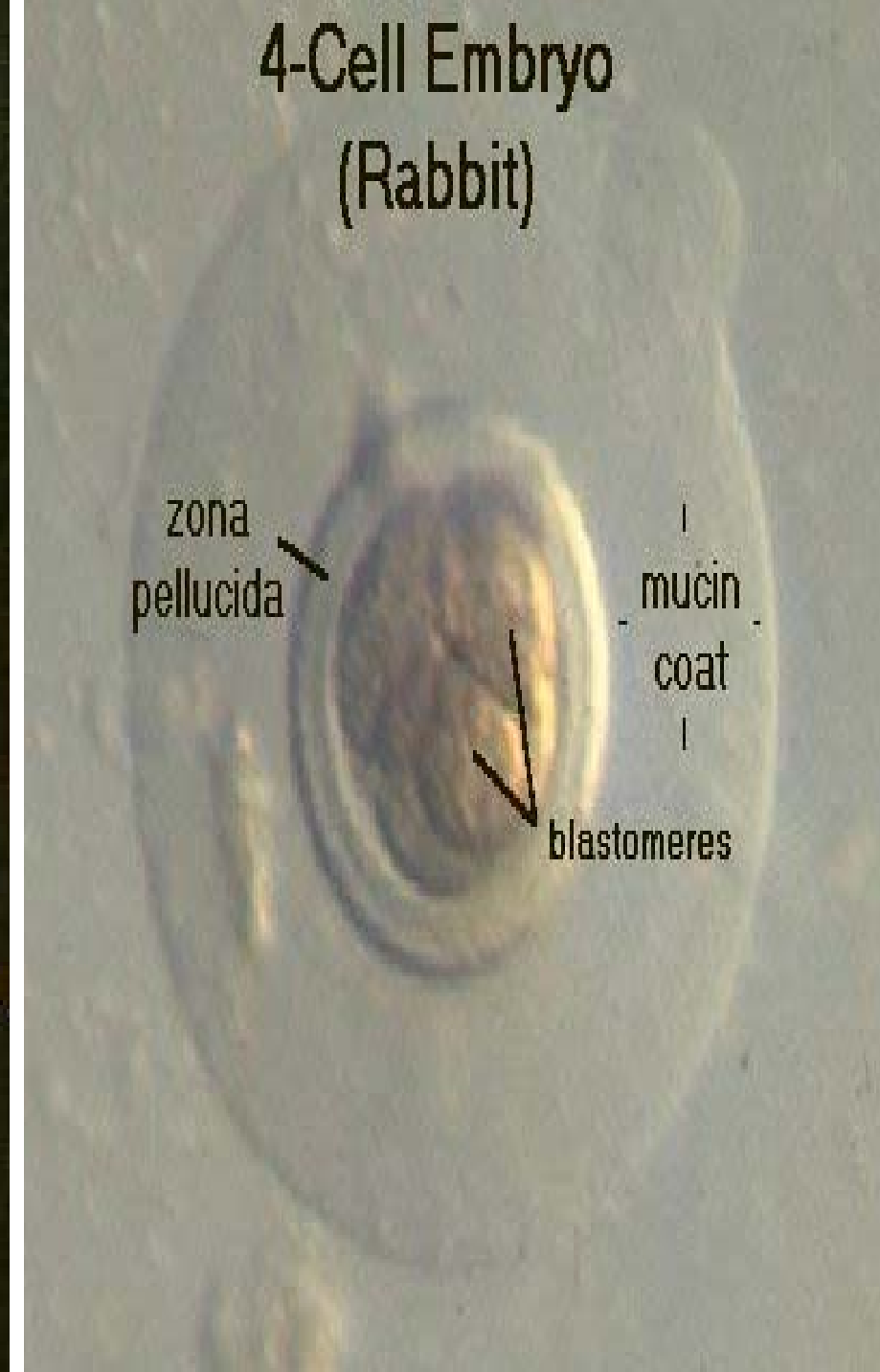
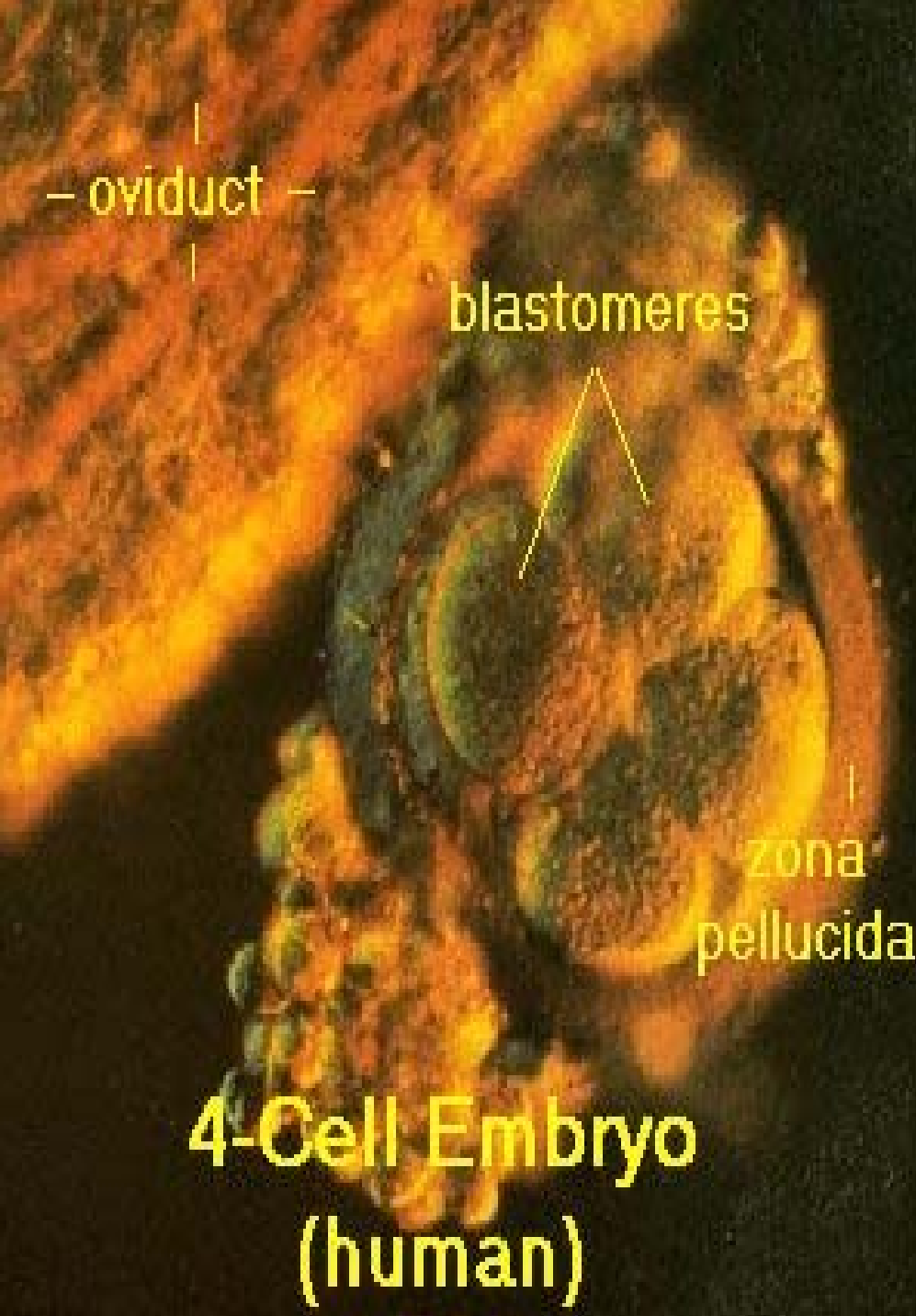
— oviduct —

blastomeres

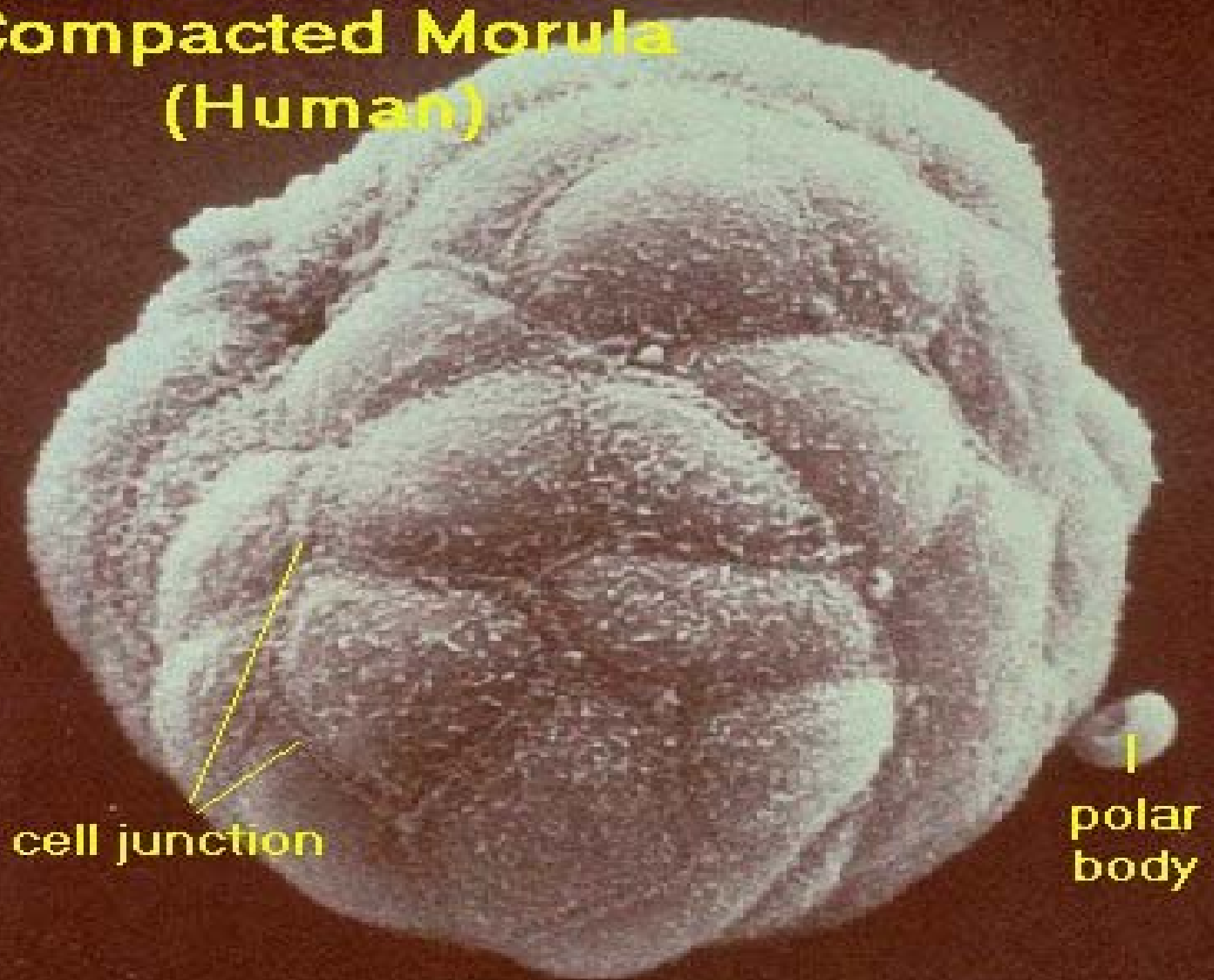
zona
pellucida

4-Cell Embryo
(human)





Compacted Morula (Human)



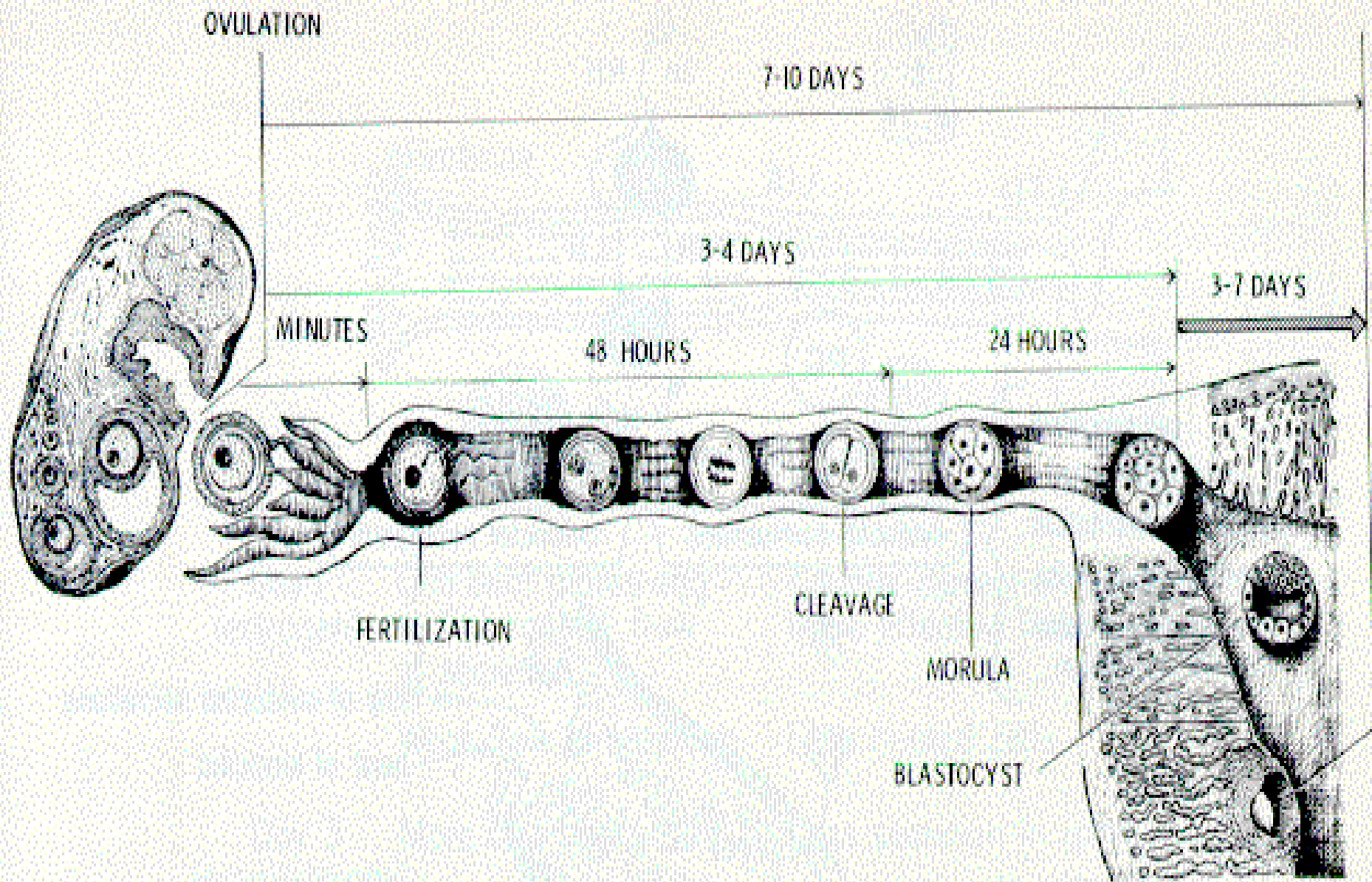


FIG. 6-12. Temporal relationships of the major reproductive events that take place in the oviduct such as ova pick-up by the fimbriae and fertilization, cleavage, and formation of the blastocyst in the uterus.

ปัจจัยที่มีผลต่อการผสมติด

4. สภาพแวดล้อมรอบตัวโค

* อาหาร : โปรตีน พลังงาน
วิตามินและแร่ธาตุ

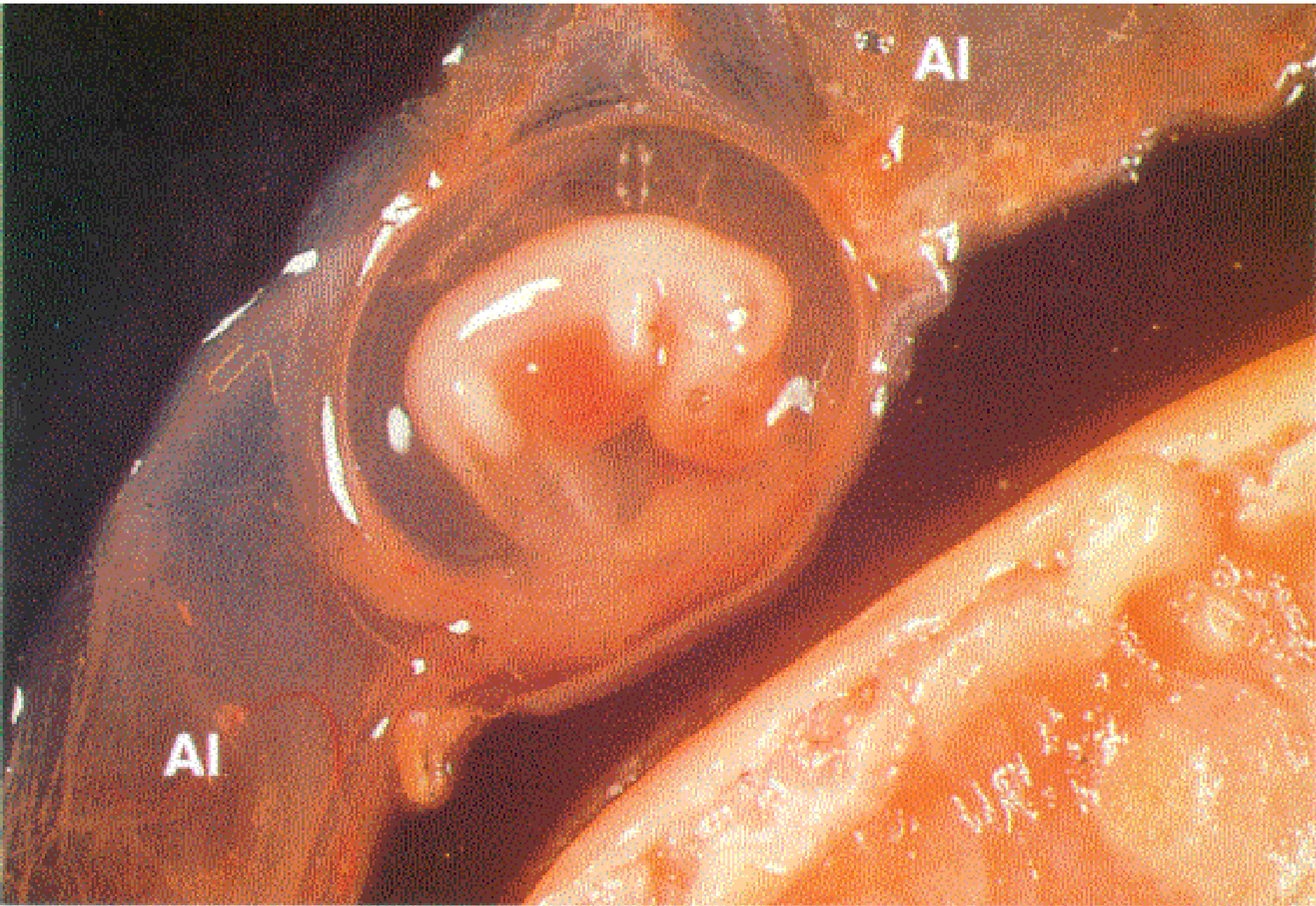
* อุณหภูมิและความชื้น : อากาศ
ร้อนก่อนและหลังผสม 2 สัปดาห์



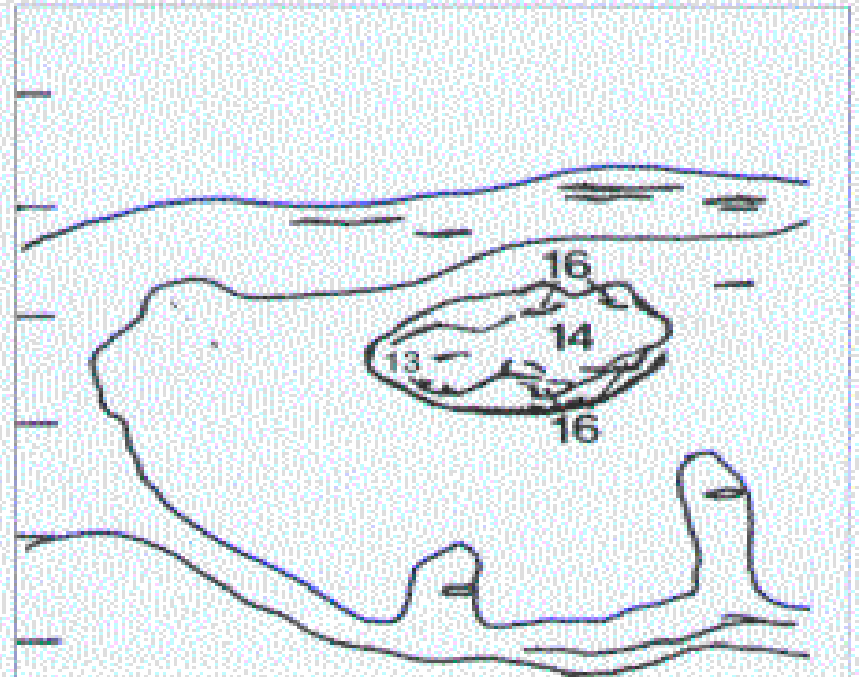
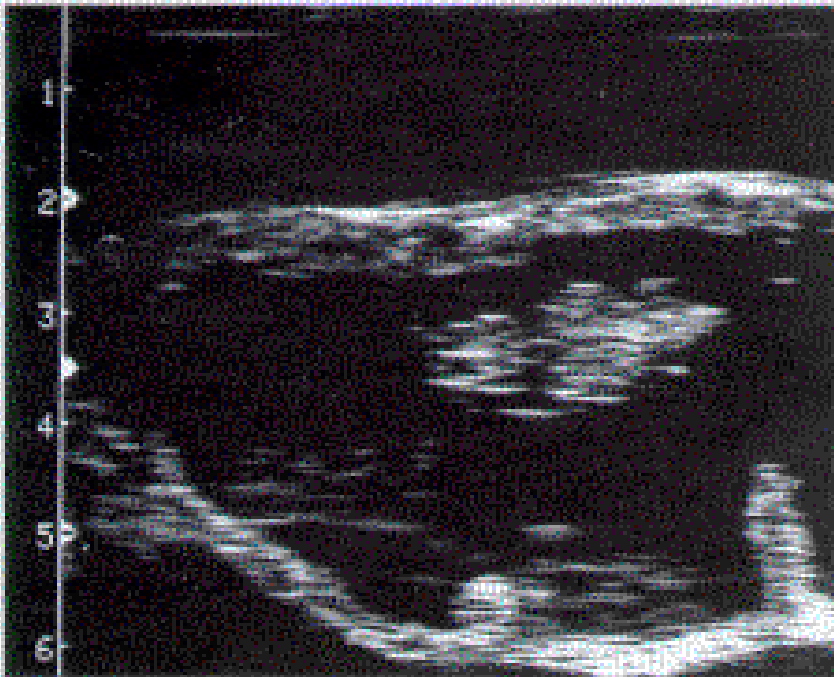
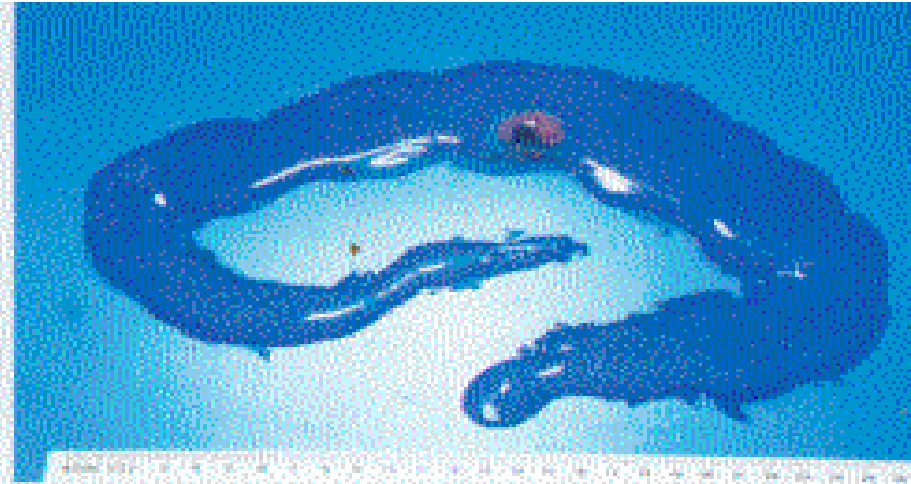
ตั้งท้อง 26 วัน



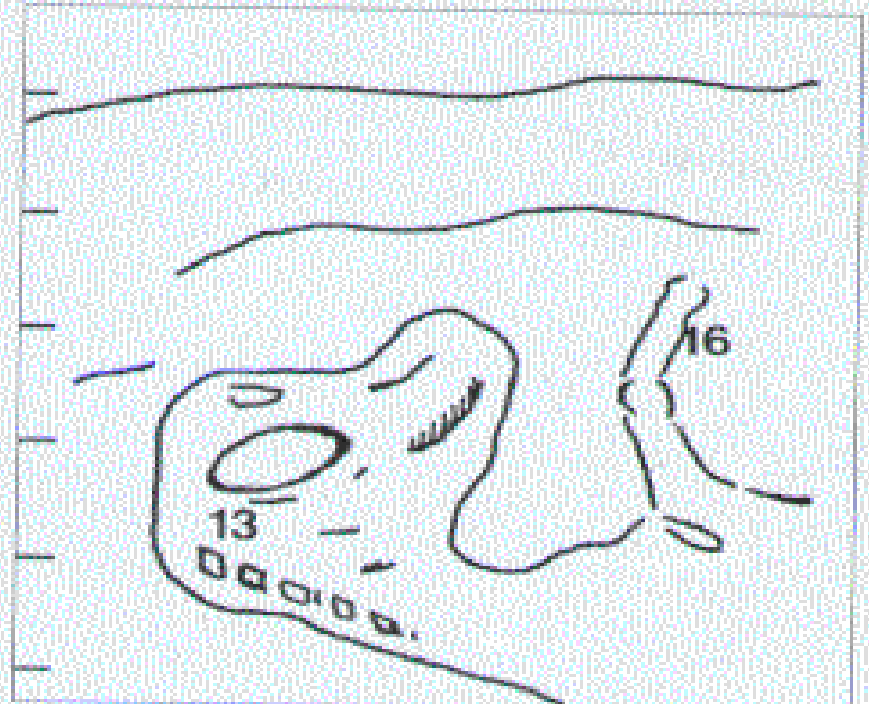
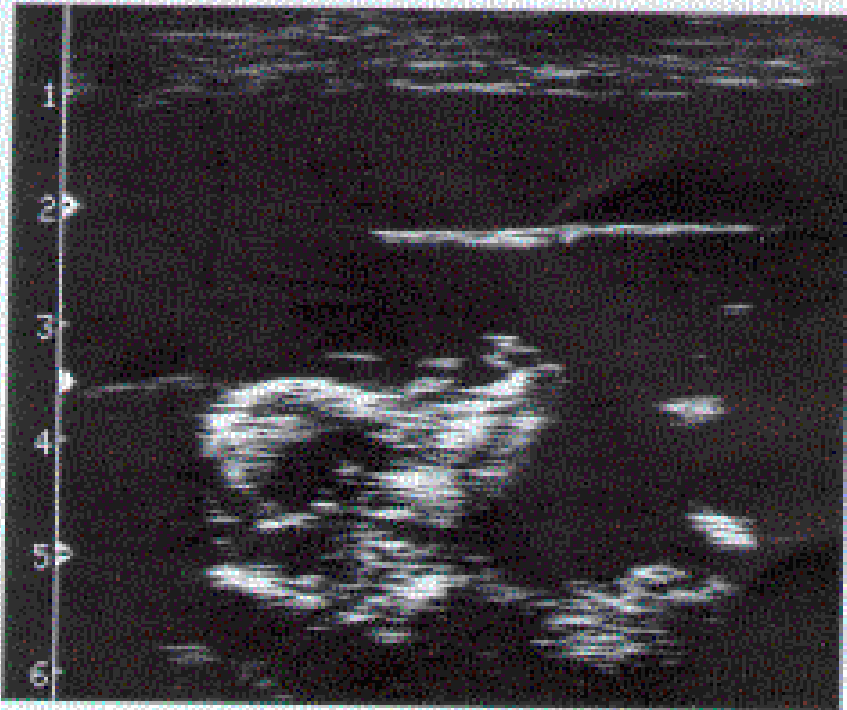
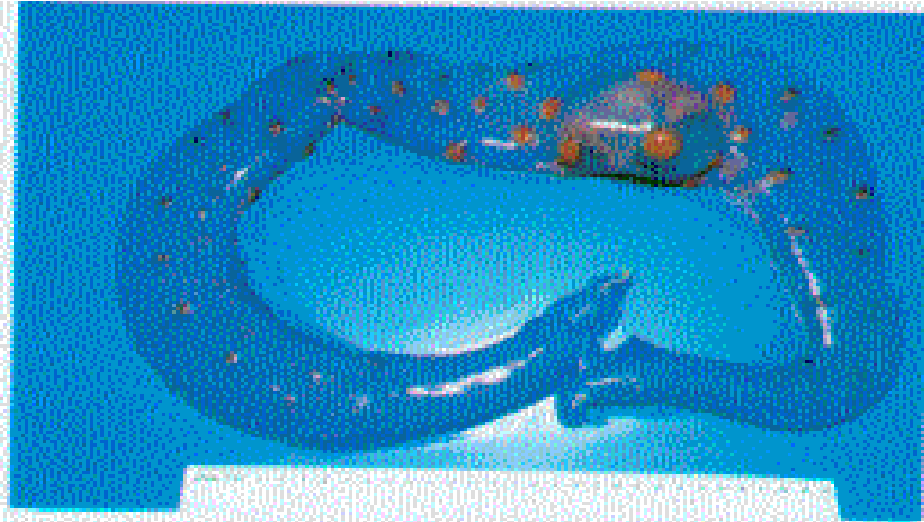
ตั้งท้อง 37 วัน



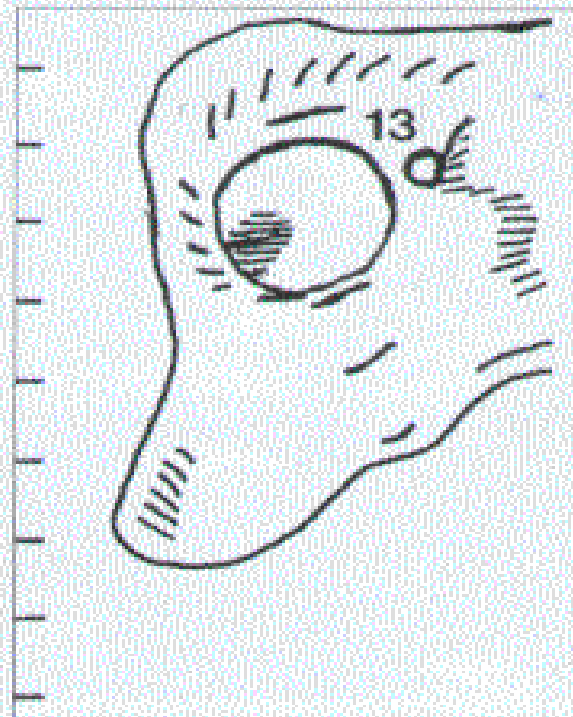
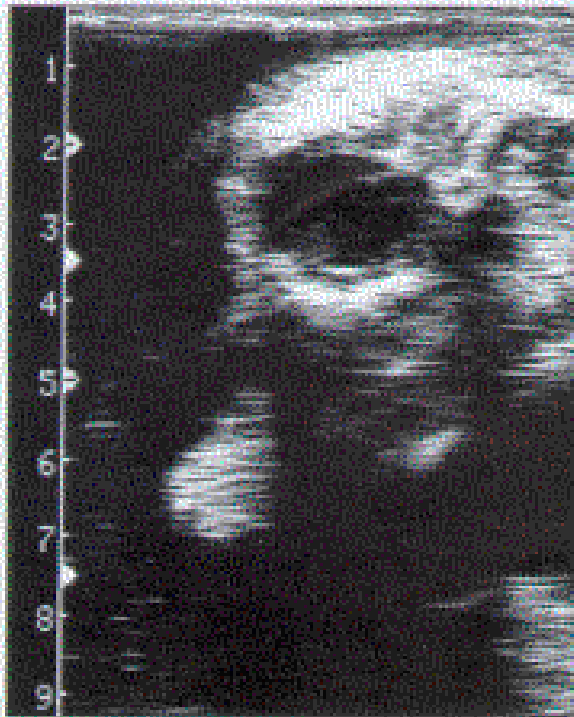
ตั้งท้อง 37 วัน



ตั้งท้อง 60 วัน



ตั้งท้อง 105 วัน



เหตุการณ์ที่เกิดระหว่างคลอดหรือ หลังคลอดที่นำไปสู่การผสมติดยาก

- ➡ คลอดยาก
- ➡ รกค้าง
- ➡ มดลูกอักเสบ
- ➡ มดลูกทะลัก



การคลอดยาก

สาเหตุ

- * แม่ : แรงเบ่งไม่มากพอ
กระดูกเชิงกรานแคบ
- * ลูก : ขนาด
ท่าออกผิดปกติ



รูก้าง

- นานเกิน 12 ชม.หลังลูกออก
- สาเหตุจากคลอดก่อนกำหนด หรือคลอดยาก หรือแคลเซียมในเลือดต่ำ
- แก้ไขโดยล้างออก หรือปล่อยให้หลุดออกเอง
- ล้างมดลูกและเหน็บยาพวบทะอรามัยซิน หรือฉีดยาปฏิชีวนะป้องกันการอักเสบ



มดลูกอักเสบ

- ➡ ส่วนมากเป็นผลต่อเนื่องจากการคลอดยากและการเกิดรกค้าง
- ➡ ถ้ารักษาช่วงแรกไม่หายขาดอาจจะกลายเป็นมดลูกอักเสบเรื้อรัง โค้ไม่แสดงอาการป่วยให้เห็นแต่ผสมติดยาก หรือหากรุนแรงอาจเป็นหมันได้
- ➡ บริเวณที่คลอดต้องแห้งและสะอาด

มดลูกทะลัก

สาเหตุ

- * แม่แบ่งชั้นลูกแรงเกินไป
- * ช่วยดึงลูกอย่างไม่ถูกต้อง
- * แคลเซียมในเลือดต่ำ

แก้ไข : ล้างด้วยน้ำอุ่นหรือน้ำเกลือ 0.9 %
แล้วโรยด้วยน้ำตาลทรายแล้วดันกลับเข้าที่



รูปภาพโดย : สุรัชย์ สุวรรณดี , ม.อุบล



รูปภาพโดย : สุรัชย์ สุวรรณดี , ม.อุบล

ความผิดปกติหลังคลอดกับความสมบูรณ์พันธุ์

	มดลูกเข้าอู่ (วัน)	การผสมติดยาจากการผสมครั้งแรก (%)
ปกติ	67	64.5
รกค้าง	84	32.5
มดลูกอักเสบ	91	28.4



ความอ้วน-ผอม

มี 2 ระบบ, 5 คะแนน และ 9 คะแนน

- * 1 ผอมมาก

- * 3 ปานกลาง

- * 5 อ้วนมาก

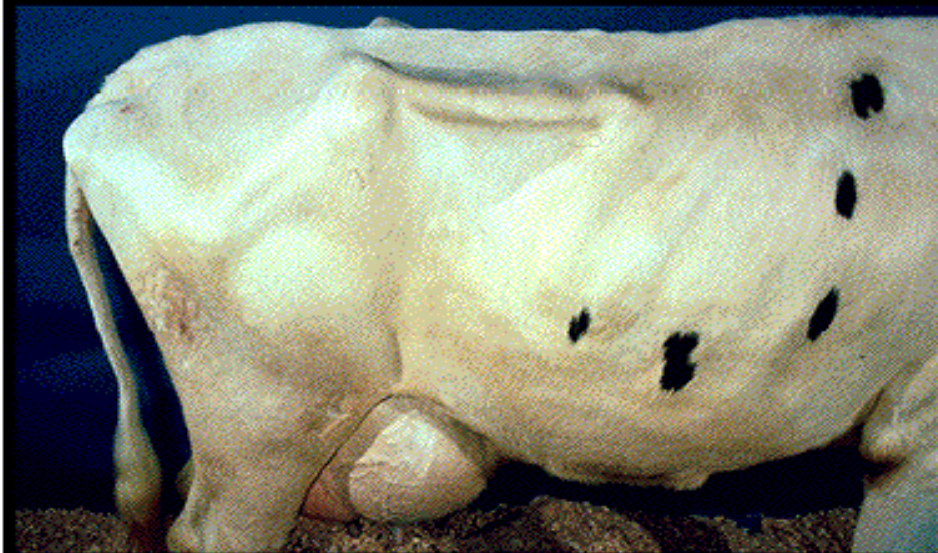
- ✈ บอกความสมบูรณ์ได้ดีกว่าชั่งน้ำหนัก

- ✈ ขณะคลอดควรมีคะแนน 3 - 3.5

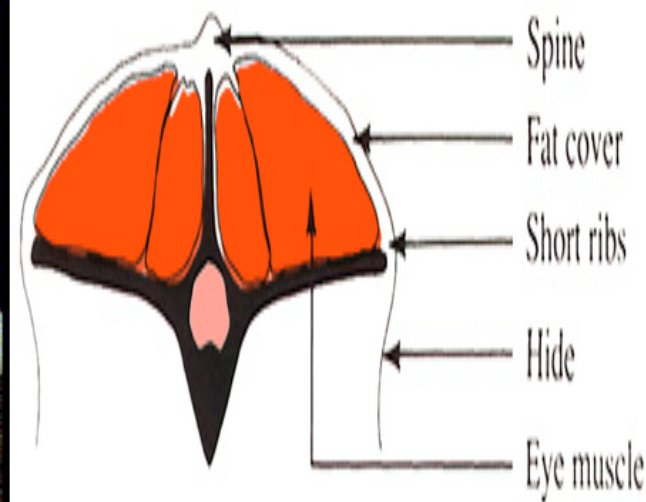
- ✈ ถ้าต่ำกว่า 2 ผสมติดยามาก



คะแนน 1 = ผอมมาก

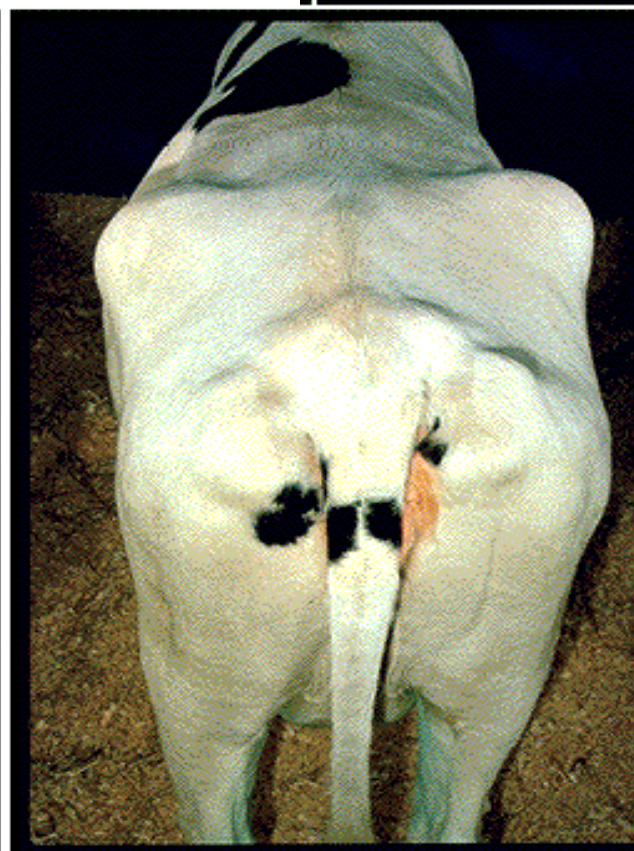
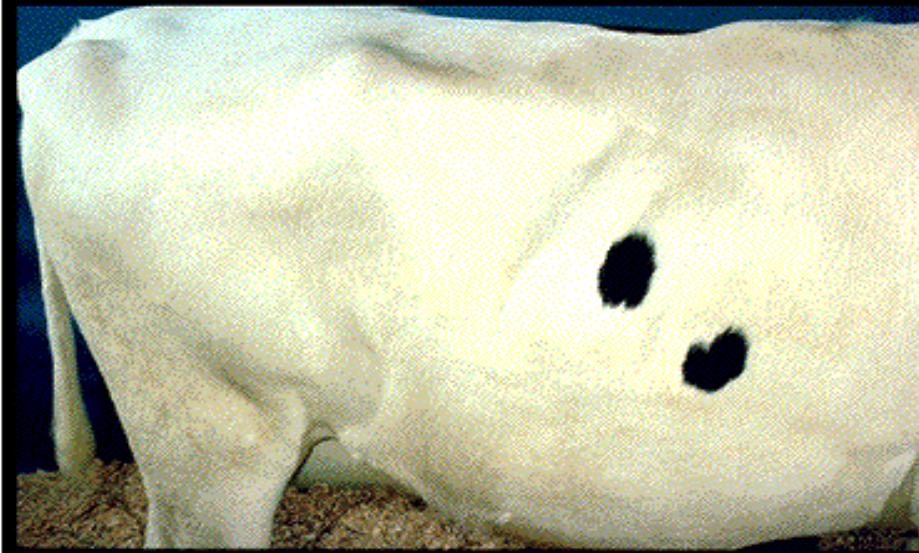


Cross-section, score 1

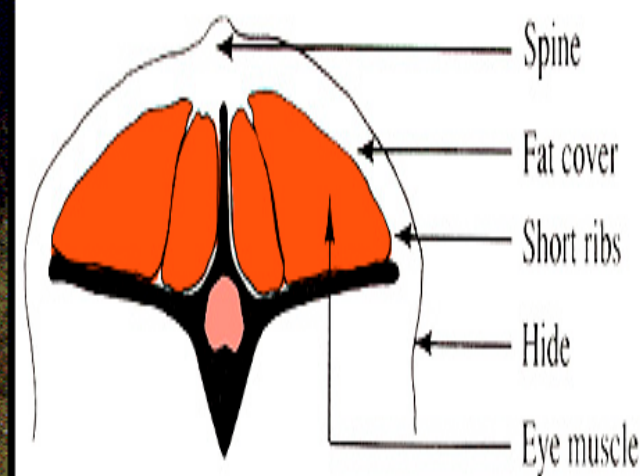




คะแนน 3 = ปานกลาง



Cross-section, score 3

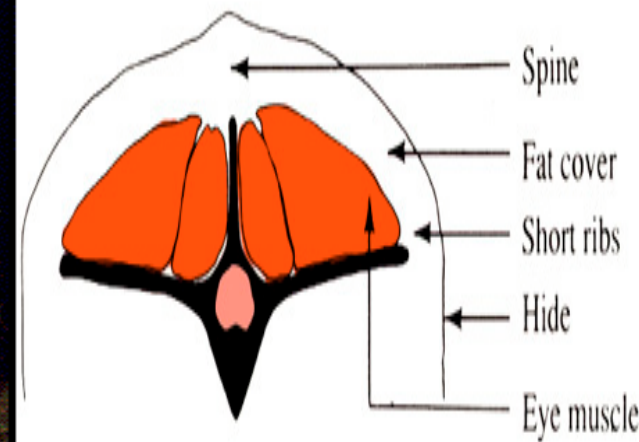




คะแนน 5 = อ้วนมาก



Cross-section, score 5



ความสัมพันธ์ระหว่างความอ้วน-ผอมขณะ คลอดกับสุขภาพหลังคลอด

%	<3.0	3.5	>3.5-5.0
คีโตซีส	6.81	13.63	16.67
รกค้าง	31.81	31.81	36.66
มดลูกอักเสบ	13.36	31.81	30.00
ร้องไขว่มน้ำ	11.36	11.36	30.00

Butler & Smith (1989). JDS 72:767.



การตรวจสด



“ยิ่งดูบ่อย ยิ่งพบมาก”

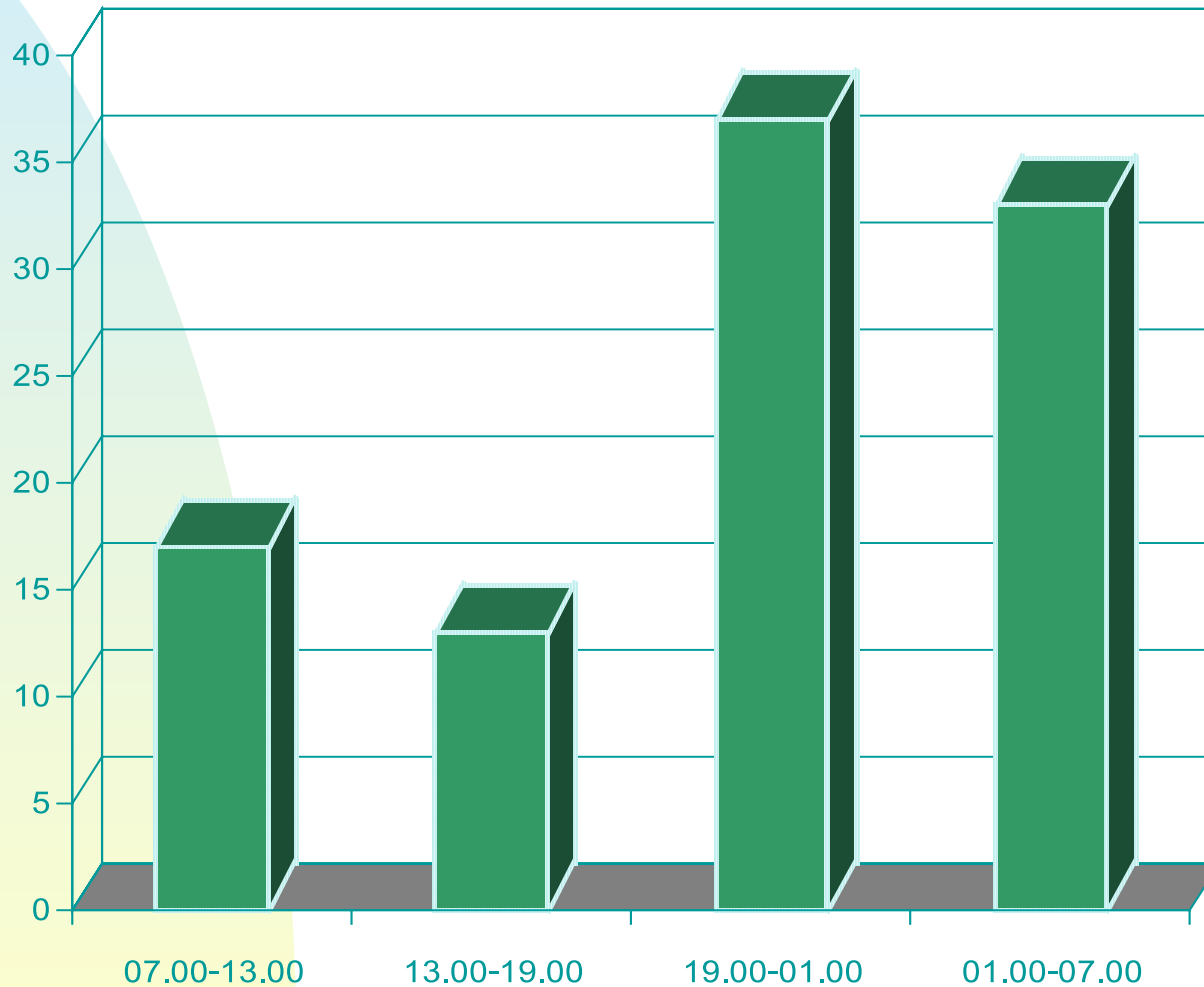
การตรวจคัด

- ➡ ตรวจสอบอย่างน้อย 2 ครั้ง / วัน
- ➡ ควรดูช่วงเช้าตรู่ และช่วงเย็น
- ➡ ควรมีพื้นที่คอกพอให้โคแสดงออก
- ➡ จัดบันทึกอาการที่เห็น

การแสดงออกพื้นดินกับพื้นคอนกรีต

	ดิน	คอนกรีต
ความยาวนานของการแสดงสด	13.8 ชม.	9.4 ชม.
การแสดงออก		
ขึ้นทับตัวอื่น (ครั้ง/ชม)	7.0	3.2
ยอมให้ตัวอื่นทับ	6.3	2.9

%รกร้าขึ้นท้บตัวอื่นในแต่ละช่วงของวัน



พบการ เป็นลัด	อัตรา การผสมติด	อัตรา การตั้งท้อง
100	20	20
30	20	6
100	50	50
30	50	15

Berman&Shaham-Albalancy (1998)

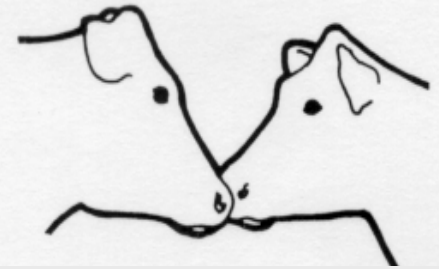
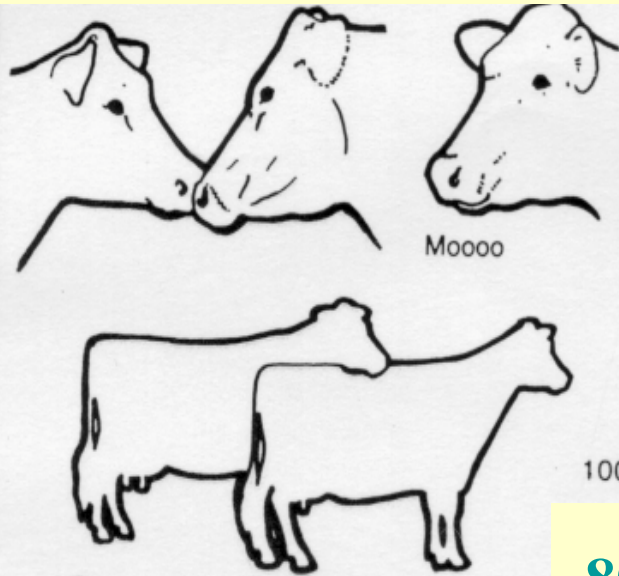


นาที่ทองของการผสม

ขึ้นทับตัวอื่น 6-10 ชม.

ย่นให้ตัวอื่นขึ้นทับ 18 ชม.

สิ้นสุดการเป็นลัด



นาที่ทอง

% การผสมติด

80

40

เวลาของการแสดงอาการเป็นลัด



ความสัมพันธ์ระหว่างรอบการเป็นสัตว์หลัง คลอดกับการผสมติด

ผสมเมื่อเป็น สัตว์ครั้งที่	อัตราการผสมติด (%)
1	35.30
2	50.00
3	73.10
4	72.10
5	100.00

Hunter (1985)



สรุป

มีความเกี่ยวข้องทั้งการจัดการ
ก่อนคลอดทารก ขณะคลอดทารก
และหลังการคลอดทารกของแม่โค



การจัดการ



ตรวจสอบ

การจัดฤดูผสม

อาหาร

สุขภาพ

อากาศ

ใช้ฮอร์โมน



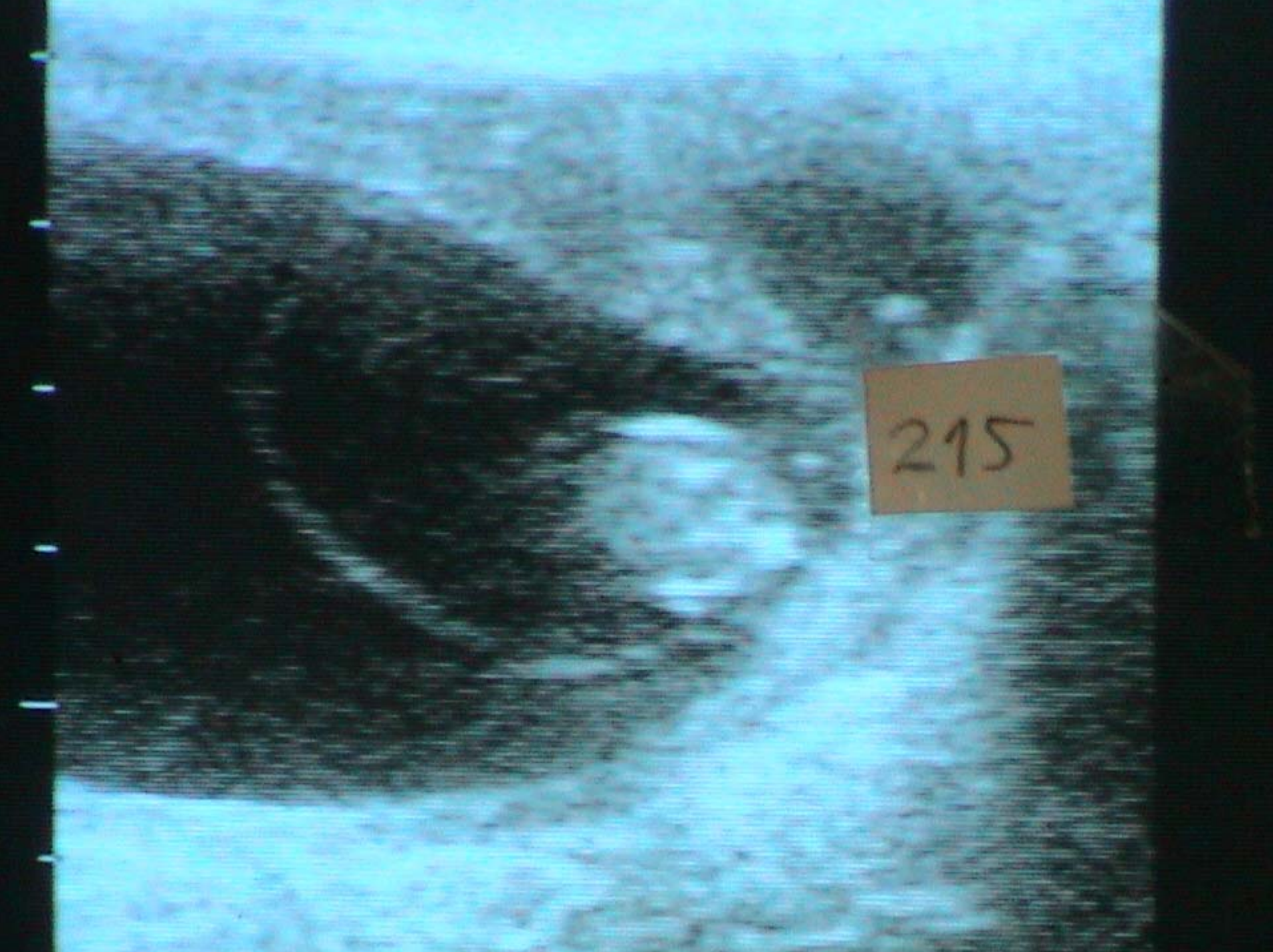
เหนียวน้ำ

การเป็นสัตว์

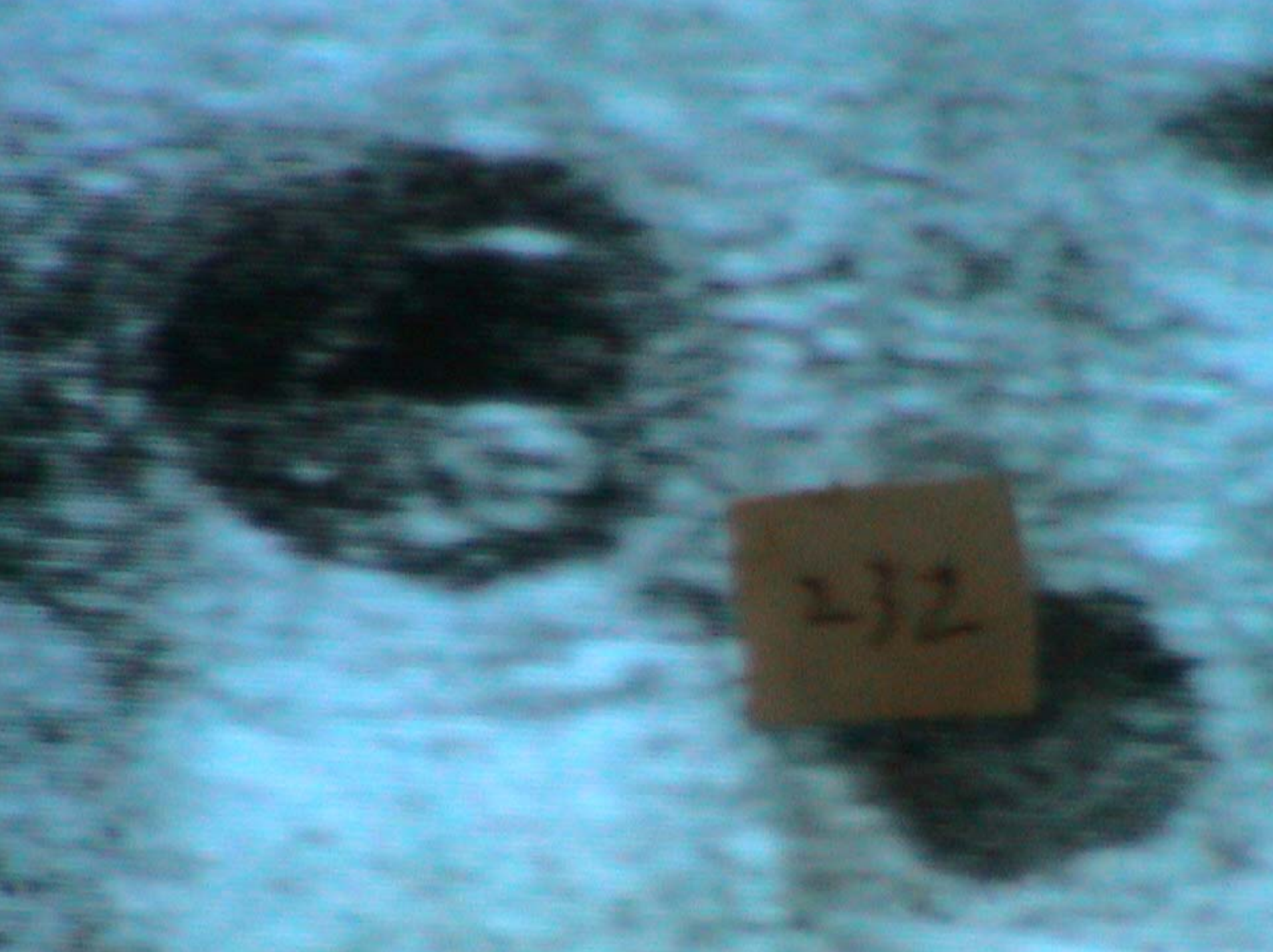
การตรวจการตั้งครรภ์

- ตรวจหาฮอร์โมน Progesterone (>15 วัน)
- ใช้เครื่อง Ultrasound (>20 วัน)
- ใช้มือล้วงตรวจผ่านทางทวารหนัก
(rectal palpation) (>30 วัน)





215



232

